

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Korupce ve veřejné správě

Gabriela Učená

Bakalářská práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela UČENÁ**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa**

Název tématu: **Korupce ve veřejné správě**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Definice korupce
3. Historický vývoj korupčního jednání v České republice
4. Výsledky průzkumů k vnímání a výskytu korupce v České republice
5. Strategie boje proti korupci
6. Analýza konkrétní korupční aféry
7. Závěr

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

ŠTIČKA, M.: Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě. Praha, Transparency International ČR, 2008.

ISBN: 978-80-87123-04-1

PETROVSKÝ, K.: Korupce po česku, aneb korupce očima průměrného Čecha. Praha, Eurolex Bohemia a.s., 2007.

ISBN 80-86861-94-5

CHMELÍK, J. a kolektiv: Pozornost, úplatek a korupce. Praha, nakladatelství Linde, 2003. ISBN 80-7201-434-X

CHAPMAN, R. A.: Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí. Praha, Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-14-8

UNIVERZITA PARDUBICE, FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ;
MINISTERSTVO VNITRA, ÚSEK REFORMY VEŘEJNÉ SPRÁVY:
Korupce - Boj proti korupci ve veřejné správě, studijní podklad. Pardubice, 2001

<http://www.transparency.cz/>

<http://www.mvcr.cz/>

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Tomáš Šimek
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: 21. května 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do její skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Hradci Králové 21. srpna 2009

Gabriela Učená

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Tomáši Šimkovi za odborné vedení práce, vstřícný přístup a cenné podněty, rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování práce poskytl.

Souhrn

Tato bakalářská práce se zabývá jevem v naší novodobé společnosti až příliš častým – korupcí. Vysvětluje, která jednání považujeme za korupci a jaké okolnosti korupčnímu jednání „otevírají dveře“. Součástí této práce je definice korupce spolu s uvedením jednotlivých typů korupce. Dále zde nalezneme vysvětlení, v čem tkví nebezpečnost korupčního jednání pro společnost a jaké sebou nese negativní dopady takového jednání. Důležité je v práci uvedené zjištění, že jednou ze základních příčin korupce je korupční morálka, která má v České republice dlouhou tradici. Proto je část bakalářské práce věnována vnímání korupčního jednání v době vlády Komunistické strany Československa a vnímání korupčního jednání v posledních dvaceti letech. Závěr práce objasňuje strategii boje proti korupci a na konkrétní kauze ukazuje, že ani platná legislativa nezabrání morálnímu pochybení jedince.

Klíčová slova

Korupce, korupční aféra, korupční jednání, nevládní neziskové organizace, strategie boje proti korupci, Transparency International, typy korupce

Title

Corruption in public administration

Summary

This bachelor thesis deals with a phenomenon that is far too common in our modern society and thus corruption. It explains, what type of conduct is considered as corrupt and what circumstances lead to corrupt behaviour. Part of this bachelor thesis is the definition of corruption along with mentioning the types of corruption. The thesis also contains an explanation of what does the dangerousness of corrupt behaviour for the society consist in and what are the negative impacts of this kind of behaviour. Very important is the statement mentioned in the thesis, that one of the fundamental causes of corruption are the corrupt morals, that have a long tradition in the Czech Republic. That is why a part of the bachelor thesis is dedicated to the perception of the corrupt behaviour in the period of the government of the Communist Party of Czechoslovakia and the perception of the corrupt behaviour in the last 20 years. The conclusion of the thesis clarifies the strategy of the fight against corruption and using a concrete case proves that nor valid legislation does not prevent an individual moral misconduct.

Keywords

Corruption, corruption scandal, corrupt behaviour, nongovernmental non- profit organization, strategy of the fight against corruption, Transparency International, types of corruption

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Definice korupce.....	10
2.1 Pojem korupce, její definice a znaky	10
2.2 Stádia korupce.....	11
2.3 Důsledky korupčního jednání	12
3. Historický vývoj korupčního jednání.....	13
3.1 Historický vývoj korupčního jednání v České republice	13
4. Výsledky průzkumů k vnímání a výskytu korupce v České republice	17
4.1 Nevládní neziskové organizace.....	17
4.2 Transparency International – Česká republika	18
4.2.1 Index vnímání korupce CPI.....	19
4.2.2 Index plátců úplatků BPI	22
4.2.3 Globální barometr korupce GCB.....	23
5. Strategie boje proti korupci	24
5.1 Legislativa České republiky.....	24
5.2 Strategie vlády v boji proti korupci	25
5.3 Postupy v boji proti korupci ve státní správě a samosprávě	30
5.3.1 Faktor lidského jedince.....	30
5.4 Protikorupční linka 199	32
6. Analýza konkrétní korupční aféry.....	35
7. Závěr.....	38
8. Literatura.....	40

Přílohy

Příloha A Vybrané výsledky výzkumu Globálního barometru korupce 2009

Příloha B Výňatek ze zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Příloha C Morální kodex vojáka

1. Úvod

Jako dlouholetá pracovnice státní správy jsem si vybrala téma, které se mě z profesního pohledu osobně dotýká. Jsem zaměstnankyní odboru hlavního architekta Magistrátu města Hradec Králové a dalo by se očekávat, že právě zde, v rámci činnosti tohoto odboru, budou tlaky na rozhodování v rozporu se zákonem nepřehlédnutelné. Přesto osobní zkušenost s korupcí naštěstí nemám.

To ale neznamená, že se korupční jednání bohužel nestalo součástí naší novodobé historie. V České republice je toto téma hodně diskutované. Až příliš často jsou odhalovány případy, kdy někdo získal výhodu oproti jinému na základě nekalého jednání. Neuplyne měsíc, aby média nepřinesla informace o případech, kde existuje podezření na korupci. Korupční aféry však nevíří vody jenom v České republice, ale děje se tak i v ostatních zemích celého světa.

Problém korupce, jak zmiňuji v textu této práce, není pro lidstvo ničím novým. Již v literatuře z dob antiky či Římské říše jsou popisovány výhody získané úplatkářstvím a uváděny důsledky správy veřejných věcí ovlivněných korupcí. Stručně, pro zdůraznění nebezpečnosti korupce, nastíním její historický vývoj.

V následujícím textu nejdříve definuji korupci spolu s typy korupčních jednání a uvedu negativní dopady na společnost. Pro bližší porozumění dané problematiky dále definuji stádia korupce.

V České republice se zabývá tématem korupce několik nevládních neziskových organizací a považuji za důležité uvést, o které konkrétní organizace se jedná spolu s uvedením jejich činnosti.

Cílem této práce je jasně vysvětlit, v čem tkví nebezpečnost korupčního jednání pro většinu společnosti žijící v souladu s platnou legislativou spolu s uvedením možností boje proti korupčnímu jednání. Proto jsem závěrečnou část práce věnovala boji proti korupci v rámci veřejné správy, kdy uvádím strategii vlády v boji proti korupci a postupy v boji proti korupci ve státní správě a samosprávě.

Protože je v práci obsaženo mnoho definic a obecných konstatování, rozhodla jsem se na závěr popsat konkrétní korupční aféru z doby nedávno minulé, aby na prokázaném případě bylo zřejmé, jaké konkrétní korupční praktiky přinášejí zisky vybrané skupině osob spolu s důsledky takového jednání.

2. Definice korupce

2.1 Pojem korupce, její definice a znaky

Samotné slovo „korupce“ pochází z latiny – *corrumpere*. Vychází ze slovního základu „rumpere“, což znamená zlomit, rozlomit, přetřhnout. Latinský výraz „corruptus“ označuje následek takového zlomu, který způsobuje to, že dotyčný je přinucen ke změně postojů, zásad a názorů.¹

Podle encyklopedie, uveřejněné na webovém portálu Seznam.cz, „korupce“ znamená kazit, oslabit, znetvořit, podplatit, kdy jde o zneužití postavení, resp. funkce k osobnímu prospěchu ať už v politice, veřejné správě nebo hospodářství. Jen pro zajímavost korupce je opakem integrity.

Korupce, jak už bylo výše uvedeno, postihuje celou společnost. Může být jak drobná tak obrovská, jak neorganizovaná tak organizovaná. Vyznačuje se podplácením, úplatky, vydíráním, zastrahováním. Dále privilegii, neoprávněnými příjmy a jejich vyžadováním, udělováním přízně, protěžováním.

Korupce je nabídkou, slibem nebo přímo poskytnutím jakékoli neoprávněné výhody v něčí prospěch za určitou formu odměny. Tato odměna nemusí mít vždy pouze podobu úplatku (v podobě finanční hotovosti, akcií, nemovitostí, luxusních dovolených apod.), ale také může jít o záměrné úniky výhodných informací, protěžování známých (klientelismus²), zvýhodňování příbuzných (nepotismus³), porušení povinností při správě cizího majetku, střety zájmů, pletichy při veřejné obchodní soutěži či podvody. Tento způsob korupce je častý ve státní správě, resp. samosprávě, ale nevyhýbá se ani soukromému sektoru.

Korupcí se tedy rozumí takové jednání, kterým osoba v určitém kvalifikovaném postavení (volený zástupce, úředník zaměstnaný ve veřejné správě, zaměstnanec veřejného nebo soukromého sektoru) zneužívá svého postavení k osobnímu obohacení nebo obohacení třetích osob, přičemž z tohoto jednání mohou mít přímý užitek osoby, které korupční jednání vyvolají, a vždy vzniká škoda do různé míry určitelné skupině fyzických i právnických osob.

---

¹ ŠTÍČKA, M.; a kol. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě* [online]. Praha, Transparency International ČR, 2005, s. 7. Dostupný z WWW: <<http://www.transparency.cz/pdf/skripta.pdf>>.

² Klientelismus (z lat. *cliens* – poslušný): je termín označující upřednostňování přátel a příznivých skupin.

³ Nepotismus (z it. *nepos* – vnuk) je způsob uplatňování, upevňování a rozšiřování vlivu významného jedince na společenskou strukturu prostřednictvím prosazování vlastních příbuzných a oblíbenců do lukrativních a společensky vlivných pozic a rolí.

Základním znakem korupce tedy je, že se někdo zachová nepoctivě při plnění svěřených úkolů vyplývajících z jeho postavení. Podstatou této nepoctivosti je obvykle to, že nějaká osoba zneužije svého postavení (svěřené pravomoci) a nejedná nestranně. Korupční jednání lze proto definovat jako odchylku od dodržování platných právních norem a standardního chování většinové společnosti.

2.2 Stádia korupce

Proces korupce lze rozdělit do několika vývojových stádií, která by se dala nazvat i jako stádia pronikání korupce do společnosti.

Stádium náhodné korupce - náhodná korupce je charakterizována drobným úplatkářstvím a zapojují se do ní pouze určité osoby nebo malé skupiny. Služebně starší úředníci a významné vysoce postavené osoby veřejného života si s touto korupcí nedělají velkou hlavu. Celkově ale může být poměrně nákladná a může společnost podráždit. Ve stádiu náhodné korupce ještě nedochází ke vzniku a šíření ustáleného souboru korupčních norem. Obyvatelstvo i elity obecně preferují dobrou pověst před krátkodobým finančním ziskem. V tomto stádiu je veliké riziko odhalení korupčního chování. Odhalení zkorumpovaní jedinci jsou veřejně pranýřováni, důsledně soudně stíháni a nakonec i odsouzeni podle platných zákonů.

Stádium systematické korupce - většinou se jedná o korupci s velkými zisky a často je předmětem skandalizace. Využívá velkého počtu úředníků, prostředníků a podnikatelů, je vytvářena vysoce postavenými úředníky státní správy, kteří mají dobrý přehled o možných (i nelegálních) příležitostech ve vládních agenturách a vědí, jak jich využít a zneužít. Tyto praktiky jsou přímým narušením právního řádu, ale na rozdíl od systémové korupce, pokud jsou delikventi odstraněni, je výrazně snížen rozsah korupce. Mnoho reformních snah o nápravu není systematických – jedná se pouze o soubor politických manipulací ke zklidnění znepokojené veřejnosti. Toto stádium se člení na další dvě kategorie. **Stádium spontánně regulované korupce** - pokud selžou kontrolní mechanismy u stádia náhodné korupce, přestává být korupce výjimkou a postupně se stává pravidlem. Vznikají tak neformálně postihované korupční normy chování a korupce se mění na spontánně regulovaný sociální proces. **Stádium organizované korupce** - korupce se mění v organizovaný zločin a vydírání. Organizováním korupčních řetězců dochází k dělbě práce jednotlivých účastníků a takové transakce jsou závislé na spletitých sociálních vazbách zainteresovaných aktérů, které sahají do nejvyšších míst státní správy a politiky.

Stádium systémové korupce - systémová korupce je všudypřítomná, institucionalizovaná a srostlá s ekonomickými a politickými institucemi. Vyskytuje se tam, kde se překračování zákonů stalo nedílnou součástí společenských procesů. Jsou do ní zapojené všechny úrovně, dokonce i služebně mladší a již dříve zapletení zaměstnanci. Korupce v tomto stádiu je natolik srostlá se státní správou a politikou, že bez ní tyto instituce nemohou fungovat. Ve státní správě se vytvářejí nové orgány, jejichž skrytým, ale pravým účelem je vyžadování úplatků. Korupce je garantovaná a podporovaná státem a vzniká tak korupční stát.⁴

2.3 Důsledky korupčního jednání

V korupčním vztahu vystupují vždy tři strany, přičemž ta třetí – pasivní je vždy stranou poškozenou a ne v každém případě poškozený ví, že je poškozený. Na vysvětlenou uvádím příklad, kdy daňový poplatník v případě předražené veřejné zakázky ani neví, že zakázka mohla být zrealizována za výhodnější cenu. V jiném případě si je vlastník standardního objektu užívaného k trvalému obydlí jist „uplaceným“ stavebním povolením pro sousední pozemek, na kterém vyrostl naddimenzovaný objekt absolutně nezapadající do původní zástavby.

Korupce tedy oslabuje ekonomiku státu, resp. jeho jednotlivých složek nebo právnických osob a může vést až k nemožnosti podnikání tím, že narůstají daňové sazby ruku v ruce s daňovými úniky. Důsledkem korupce může být zpomalení hospodářského růstu, což se ve společnosti projeví zvýšením počtu nezaměstnaných, růstu chudoby a prohloubením sociální nerovnosti.

Z jiného úhlu pohledu je důsledkem korupce, že veřejné instituce přestávají sloužit veřejnému zájmu a naopak se stávají platformou pro sledování zájmů soukromých osob nebo celků. Mezi občany roste nedůvěra v politiku státu, ekonomiku a k vlastním schopnostem. Schopní odcházejí za lepším uplatněním. Tím vším dochází k narušení výkonu základních funkcí státu, což může vést v krajním případě až k rozpadu státu.

---

⁴ *Wikipedie, otevřená encyklopedie* [online]. 2009 [cit. 2009-08-10]. Dostupný z WWW: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Korupce> >.

3. Historický vývoj korupčního jednání

Říká se, že je každý úplatný, záleží jen na tom, za kolik. Toto motto je prověřeno staletími. Zmínky o korupci nebo úplatkářství nacházíme již v dobách antiky či Římské říše, která proslula prodejem úřednických hodností a titulů. Například Gaius Octavianus, prasnovec G. I. Caesara, zredukoval počty členů senátu, kterých bylo více než tisíc na původních šestset. Po Caesarově době byl senátorský stav značně nedůstojný a to právě díky úplatkům, které dopomohly k takto razantnímu navýšení počtu senátorů.⁵

Korupce se v průběhu mnoha staletí existence lidstva ukázala jako všemocná a neznající hranic. Žádný společenský systém před ní není ochráněn.

Skutečnost, že se o korupci tak intenzivně mluví a píše, je však poměrně nová. V období, které předcházelo devadesátým létům dvacátého století, představovala korupce společenské tabu. Tato situace je v podstatě shodná napříč státními zřízeními. Až teprve ve zmíněném období se dostává problém korupce na agendu národních vlád i mezinárodních organizací. Bylo to dáno jednak tím, že si vlády vyspělých zemí začaly uvědomovat výši ekonomických ztrát, které má korupce na svědomí. Jednak se ve stejné době v mezinárodním měřítku začaly prosazovat nevládní organizace, které měly boj proti tomuto fenoménu na starosti (světově známé je hnutí Transparency International, viz 4.2). Přesto v některých zemích se o korupci intenzivně mluví a píše, v jiných zemích média o korupci mlčí - korupční skandály vyplouvají na povrch jen velmi zřídka, o to však s větší intenzitou. Nejčastěji se vyzdvihují negativní dopady korupce na legitimitu politických režimů, národní hospodářství, fungování soukromých podnikatelských subjektů nebo dokonce životní prostředí. Zkoumá se a měří její výskyt a navrhuje se taková opatření, která by její výskyt omezila.

3.1 Historický vývoj korupčního jednání v České republice

V případě České republiky tuto změnu způsobily listopadové události roku 1989, jež přinesly obyvatelům České republiky ukončení normalizačního období a nástup demokracie. Proto se od konce devadesátých let minulého století pojem korupce objevuje stále častěji i v české společnosti.

Na tomto místě je třeba připomenout, že v období vlády komunistické strany bylo v Československé socialistické republice centrálně plánované hospodářství. Tehdejší ekonomika nebyla schopna srovnání s vyspělými státy z pohledu zajištění stejného nebo

---

⁵ ANTIKA.AVONET.CZ [online]. Dostupný z WWW: < <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1453> >

podobného životního standardu obyvatelstva. Pro ty, kteří tuto dobu nezažili, bude určitě jako vodítko k pochopení stavu tehdejšího trhu typická situace, kdy jedinec jdoucí po ulici okamžitě poté, co spatřil před obchodem frontu, ihned si do ní stoupl a v okamžiku, kdy na něj přišla řada, zakoupil to, co prodavač právě dal na pult. Tak se třeba žena, spěchající do práce, mohla radovat z nenadálého nabytí vlny na pletení. V té době si lidé nechodili vybírat konkrétní barvu a vzor obkladů, ale za protislužbu získávali takové obklady, které byly k dispozici. Lidé byli vlastně donuceni k zákulisním vyjednáváním, aby získali nejen výrobky, ale i služby pro svoji potřebu. V takové době, bez vlivných známých, bylo nemožné pořídit nejen věci vyšší hodnoty, ale i věci každodenní spotřeby. Pro tehdejší společnost byl typický proces shánění nebo poskytování úplatků osobám, které mohli zajistit nedostupné zboží a statky, tj. prodavači a úředníci. Toto vše vedlo ke vzniku tzv. černého trhu. Ilegální jednání se vlivem tehdejší hospodářské politiky stalo nevyhnutelné. Situaci dále ztěžovala neexistence konkurence, která v tržním hospodářství nabízí buď stejné produkty za nižší cenu, nebo nabízí za stejnou cenu lepší produkt. Československé hospodářství tedy bylo protkáno zejména úplatkářstvím, klientelismem, zneužíváním postavení, vydíráním či zpronevěrami.

Původně pozitivně míněný výraz pro vyšší kruhy privilegované režimem, *nomenklatura*, v tomto smyslu přišel z ruštiny a v komunistických zemích se takto označovaly uzavřené kruhy státního klientelismu. Klientelismem se v politice myslí neoficiální systém organizace, který je založený na protekci, konexích a zákulisních rozhodnutích uvnitř struktur politické moci. Setkáváme se s ním v totalitních režimech, dále v zemích, kde vládne diktatura až po nevyšpělé nebo počínající demokracie. Už v antickém Římě, kde má toto slovo svůj původ, slovo *klient* znamenalo osobu chráněnou patricijem. Ve středověku pak politického chráněnce toho kterého feudála.⁶

Za situace, kdy byl občan tehdejší Československé socialistické republiky zvyklý za vše platit, kdy se nikdo nepozastavoval nad dáváním a přijímáním úplatků, došlo ke změně vládnoucího režimu. Centrálně plánované hospodářství se v období transformace měnilo na tržní ekonomiku. Došlo k liberalizaci cen a vzniku soukromého vlastnictví. Transformační proces byl poznamenáný spornou privatizací státního majetku, což vede k dojmu, že korupční vývoj v České republice zaznamenává pozitivní trend.

V roce 2003 Jan Chmelík hodnotil vývoj korupce v České republice: „O postoji veřejnosti ke korupci svědčí i průzkumy veřejného mínění, podle kterých cca 80% respondentů řadí korupci až na 5. – 6. místo rizikových faktorů ve společnosti. Tyto

---

⁶ *Wikipedie, otevřená encyklopedie* [online]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Klientelismus>>

průzkumy také potvrdily tezi, že jednou ze základních příčin korupce je korupční morálka, která má v České republice dlouhou tradici. Korupční klima je u nás charakteristické tím, že v řadě případů lidé úplatek vnucují, aniž by byli o něj žádáni. Odmítání úplatku řada z nich bere jako jejich osobní urážku. Poskytnutí „pozornosti“ je více než 70 % respondentů bráno jako výraz slušnosti než touhy po výhodě. Oproti minulosti je však přece jenom zaznamenán posun v myšlení obyvatelstva, když v drtivé většině obyvatelé již deklarují negativní vztah ke korupci a již nejsou jako v minulosti nakloněni respektování korupčních pravidel chování. Dávání úplatku je již pro 85 % respondentů výzkumů ke korupčnímu klimatu v České republice nemorální a odsuzují jej. Z uvedeného procenta obyvatel však více než 50 % uvedlo, že pokud by se od nich úplatek očekával, tak jej navzdory svému negativnímu postoji k úplatkářství poskytnou opět. Co do míry zkorumpovanosti veřejných činitelů jsou na předních místech uváděni úředníci, celníci, sportovní rozhodčí, policisté, lékaři, ale také soudci a učitelé na vysokých školách. Největší procento (53 %) je občany přisuzováno ministerským úředníkům. I přes tato strohá čísla je nutné konstatovat, že korupční klima v České republice není tak silné, aby se dalo hovořit o „korupčním státu“. Existuje značná část obyvatel, kteří se s korupcí nepotkávají a ani sami korupci neuznávají. Průzkum také prokázal, že lidé se s korupcí setkávají v menší míře, než tomu bylo za socialismu. Nejmarkantnější pokles se projevil u obstarávání věcí dlouhodobé spotřeby a některých druhů služeb. Vysoká míra korupce je však vnímána veřejností ve zdravotnictví, kupodivu přes nadbytek opravárenských a řemeslných služeb tak v této oblasti je vnímání míry korupce na stejné úrovni jako za socialismu, k razantnímu nárůstu vnímání korupce však došlo u úřednických postů a na trhu práce.⁷

---

⁷ CHMELÍK, Jan a kol. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Nakladatelství Linde, 2008, s. 34 – 35. 2009 [cit. 2009-06-15].

Tabulka 1 Domácí průzkum agentury GfK⁸ Praha – odpověď respondentů na otázku: „Dostal(a) jste se v následujících oblastech do situace, kdy jste dal(a) úplatek?“

č.	(%)	1989*	1998*
1.	osobní služby (kadeřník, holič apod.)	61	45
2.	zdravotnictví	42	31
3.	nákup předmětů dlouhodobé spotřeby	39	2
4.	opravářenské služby a řemeslné práce	36	37
5.	opravy automobilů	30	17
6.	úřední výkony, žádosti, potvrzení	12	17
7.	směna bytu, přidělení bytu	11	4
8.	pohřební služby	9	1
9.	umístění dítěte ve škole různého stupně	9	2
10.	získání pracovního místa, výhody v zaměstnání	6	7

Zdroj: OTÁHAL, T. *Vývoj korupce v ČR v období Transformace*. Brno, Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006, s. 12.

Tabulka 2 Domácí průzkum agentury GfK Praha – odpověď respondentů na otázku: „Ve které oblasti je úplatkářství nejvíce rozšířeno?“

(%)	1989*	(%)	1998*	(%)	1998*
úřední výkony	3	úřední výkony	31	úřady	20
prodej a opravy	11	soudnictví	15	soudnictví	14
zdravotnictví	21	zdravotnictví	15	zdravotnictví	13
doprava, stavebniny	5	policie	9	policie	14
služby	31	služby	9	celnice	7
školství	1	školství	2		
pohostinství	3	pohostinství	2		
maloobchodní prodej	26	armáda	0		

Zdroj: OTÁHAL, T. *Vývoj korupce v ČR v období Transformace*. Brno, Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006, s. 13.

⁸ GfK – výzkumná agentura poskytující komplexní služby v oblasti výzkumu trhu včetně konzultačního a poradenského servisu.

4. Výsledky průzkumů k vnímání a výskytu korupce v České republice

4.1 Nevládní neziskové organizace

V České republice se zabývá tématem korupce několik nevládních neziskových organizací. Nejznámější je Transparency International - Česká republika. Jedná se o pobočku nejrozšířenější světové organizace zabývající se bojem proti korupci. Pobočky této organizace mapují výskyt korupce a analyzují jej. Viz 4.2.

Již deset let se tématy konfliktu zájmů a boje proti korupci ve veřejné správě věnuje sdružení **Oživení, o.s.** Toto občanské sdružení stojí za programem Bez korupce. Sdružení se věnuje problematice střetu zájmů, klientelismu a dalších projevů korupčního prostředí. Propojení volených zástupců města a soukromého sektoru a především pak mizivá transparentnost těchto vztahů bez kontroly veřejnosti vytváří vhodný prostor pro bujení korupce a klientelismu. Korupcí nejohroženější je oblast zadávání veřejných zakázek, územní plánování, stavební řízení, ale také financování politických stran. Občanské sdružení Oživení je přesvědčeno, že vysoká míra otevřenosti a průhlednosti veřejného sektoru je nejlepší cestou proti korupci a střetu zájmů. Proto považuje za prioritu prosadit taková opatření, která povedou k co největší průhlednosti práce a hospodaření veřejných institucí.

Nevládní organizace **Růžový panter, o.s.** působí v oblasti práva, boje proti korupci, organizovanému zločinu a boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, monitoruje korupční prostor a snaží se o jeho systematické omezování, kontroluje a testuje funkčnost správních a bezpečnostních ochranných mechanismů demokratické právního státu souvisejících s aplikací exekutivních protikorupčních opatření, případně se snaží identifikovat destabilizující elementy, monitoruje vlivové struktury, které uplatňují svůj vliv netransparentně a jsou často příčinou korupčních skandálů. Dále se snaží o maximální transparentnosti veřejných financí, zavedení principu transparentního financování politických stran, implementaci systémových změn omezujících organizovaný zločin a legalizace výnosů z trestné činnosti, snaží se motivovat veřejnou moc k trvalému zajištění principu právní jistoty, usiluje o objektivní přístup k dané problematice v souladu s platným právním řádem ČR bez vytváření pevných osobních vazeb na polické kruhy.

Další neziskovou organizací je **Ekologický právní servis, o.s.** Jedná se o nevládní neziskovou a nepolitickou organizaci právníků, hájící od roku 1995 práva občanů a životního prostředí v České republice právní cestou. Tato organizace ovlivňuje připravovanou legislativu, právníckou komunitu a studenty práv směrem k ochraně veřejných zájmů,

zejména životního prostředí a lidských práv. Občanům poskytuje bezplatnou právní pomoc. Prosazuje odpovědnost klíčových společenských subjektů za následky jejich jednání.

Občanské sdružení **Společnost přátel přírody, o.s.** je sociálně-ekologická organizace, jejíž činnost je zaměřena na široké spektrum vzájemně provázaných činností. Projekt „V srdci regionální korupce“ se týká boje proti korupci v libereckém regionu. Jeho pilířem je pravidelně aktualizovaný web <www.nasliberec.cz> poskytující mediální prezentaci jednotlivých kauz.

Volné sdružení pražských občanských sdružení, s.o.s. Praha sdružuje ty, jejichž jedním ze společných zájmů je zvýšení podílů účasti občana na rozhodování a zajištění práva občana na informace. Občanovi nabízí rady některých situací z běžného života, kdy dochází k jeho konfrontaci s veřejnou sférou.

Otevřená společnost, o.p.s. byla založena ze strany nadace Open Society Fund Praha a její zaměření je naplnění úkolů v oblasti zajišťování práva občanů na informace.

Nadace Open Society Fund Praha je mimo jiné zaměřena na problematiku posilování a rozvoje občanské společnosti.

Nadace rozvoje občanské společnosti je zaměřena na rozvoj neziskového sektoru, dárcovství a dobrovolnictví a tím přispívá k rozvoji občanské společnosti a k evropské integraci. Nadace rozvoje občanské společnosti podporuje takové neziskové organizace, které poskytují pomoc ohroženým a znevýhodněným skupinám, hájí lidská práva, demokratické hodnoty, přispívají k vzájemnému soužití a toleranci menšin ve společnosti nebo jinak ožíví zájem občanů o místní rozvoj a veřejný život.

4.2 Transparency International – Česká republika

Míru korupce v České republice sleduje a vyhodnocuje Transparency International - Česká republika, která je patrně nejznámější nevládní neziskovou organizací. Dalším posláním této organizace je svou činností aktivně přispívat k omezování korupce. Zaměřuje se především na prosazování systémových změn v oblasti veřejné správy a legislativy, ale také v soukromém sektoru. Kromě projektů, které se dlouhodobě věnují konkrétním oblastem (například problematice veřejných zakázek, střetu zájmů či nakládání s veřejnými prostředky) poskytuje Transparency International - Česká republika také právní a vzdělávací služby. Samotná činnost Transparency International - Česká republika je financována především z grantů, které organizace získává na své projekty, z programů domácích i zahraničních státních i soukromých dárců. Mimo to jako zdroj financování slouží i dary fyzických nebo

právnických osob spolu s výnosy z činností a akcí pořádaných Transparency International – Česká republika.

Transparency International – Česká republika je součástí mezinárodní sítě nevládních organizací Transparency International. Všechny pobočky Transparency International musí pravidelně procházet procesem akreditace. Transparency International je jedinou mezinárodní nevládní organizací zaměřenou na problematiku korupce a vytváření protikorupčních programů, do nichž se snaží zapojovat občanskou společnost, podniky i vládní instituce. Byla založena v roce 1993. Prostřednictvím mezinárodního sekretariátu se sídlem v Berlíně a více než 90 národních poboček po celém světě se Transparency International snaží na národní i celosvětové úrovni omezovat jak nabídkovou, tak poptávkovou stranu korupce. Velké úsilí je věnováno neustálému upozorňování na problém a nebezpečné důsledky korupce, prosazování strukturálních reforem, iniciování a prosazování dodržování mezinárodních úmluv a monitorování chování vládních orgánů, podniků a bank.

4.2.1 Index vnímání korupce CPI

Tzv. Index vnímání korupce se používá od roku 1995 pro srovnání výsledků průzkumů. V angličtině se tento index jmenuje Corruption Perception Index, proto se běžně můžeme setkat se zkratkou CPI. S vydáváním výsledků CPI přišla v uvedeném roce právě Transparency International.

Měření míry korupce ve státě je velmi obtížné. Nelze srovnávat úroveň korupce podle měřitelných dat (např. počet zatčených nebo počtu soudních případů). Taková data totiž vypovídají více o vůli a schopnosti státu korupci odhalovat a potírat. Proto se používá metoda subjektivního vnímání korupčního prostředí mezi podnikateli, analytiky, státními úředníky apod.

Tento index se zaměřuje na korupci ve veřejném sektoru a seřazuje země podle stupně vnímání existence korupce mezi úředníky veřejné správy a politiky. Index CPI hrál důležitou roli ve zvyšování veřejné informovanosti o korupci a v bourání tabu, které korupci obklopovalo. V mnoha zemích vedl k zavádění značných reforem. CPI však pouze ukazuje na příjemce úplatků.

Ve svých pravidelných ročních zprávách organizace Transparency International hodnotí nejen 27 zemí Evropské unie, ale i dalších více jak 150 zemí světa. Z důvodu přehlednosti vývoje míry korupce v České republice jsou v níže uvedené tabulce uvedeny zejména sousední státy nebo pro srovnání státy, které obsadily stejné místo v daném roce.

Tabulka 3 Výběr států dle umístění v žebříčku CPI v letech 2004 – 2008

Rok	Země	CPI	Pořadí země	
			ve světě	v EU
2004	Finsko	9,7	1.	1.
	Velká Británie	8,6	11.	5.
	Rakousko	8,4	13.	6.
	Německo	8,2	15.	8.
	Francie	7,1	22.	11.
	Slovensko	6,0	31.	15.
	Řecko	4,3	49.	21.
	Česká republika	4,2	51.	22.
	Salvador	4,2	51.	
	Trinidad a Tobago	4,2	51.	
Slovensko	4,0	57.	23.	
2005	Finsko	9,6	2.	2.
	Rakousko	8,7	10.	7.
	Velká Británie	8,6	11.	8.
	Německo	8,2	16.	11.
	Francie	7,5	18.	12.
	Slovensko	6,1	31.	19.
	Česká republika	4,3	47.	24.
	Řecko	4,3	47.	24.
	Slovensko	4,3	47.	24.
	Namibie	4,3	47.	
Polsko	3,4	70.	28.	
2006	Finsko	9,6	1.	1.
	Rakousko	8,6	11.	8.
	Velká Británie	8,6	11.	8.
	Německo	8,0	16.	11.
	Francie	7,4	18.	12.
	Slovensko	6,4	28.	18.
	Česká republika	4,8	46.	23.
	Kuvajt	4,8	46.	
	Litva	4,8	46.	23.
	Slovensko	4,7	49.	25.
Polsko	3,7	61.	28.	
Řecko	4,4	54.	27.	
2007	Finsko	9,4	1.	Údaje nezveřejněny.
	Velká Británie	8,4	12.	
	Rakouško	8,1	15.	
	Francie	7,3	19.	
	Německo	7,8	16.	
	Slovensko	6,6	27.	
	Česká republika	5,2	41.	
	Itálie	5,2	41.	
	Slovensko	4,9	49.	
	Polsko	4,2	61.	
Řecko	4,6	56.		

pokračování **Tabulka 3**

2008	Finsko	9,0	5.	Údaje nezveřejněny.
	Rakousko	8,1	12.	
	Německo	7,9	14.	
	Velká Británie	7,7	16.	
	Francie	6,9	23.	
	Slovinsko	6,7	26.	
	Estonsko	6,6	27.	
	Česká republika	5,2	45.	
	Bhútán	5,2	45.	
	Slovensko	5,0	52.	
	Polsko	4,6	58.	
	Slovensko	4,7	57.	

Zdroj: *Transparency International – Česká republika* [online]. Dostupný z WWW:

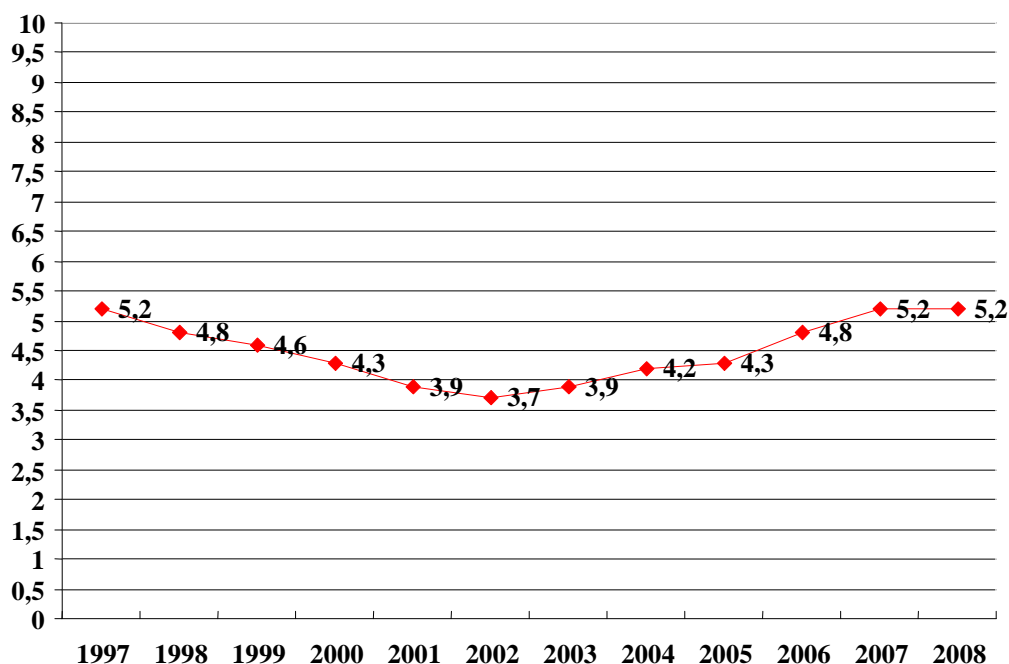
<<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=11>>.

V tiskové zprávě, vydané 23. září 2008 Transparency International – Česká republika, skončila Česká republika na 45. místě ze 180 hodnocených s výsledkem 5,2. Hodnotí se čísla na stupnici 0-10, kde 0 znamená vysokou míru korupce a 10 označuje zemi prakticky bez korupce. Se stejným bodovým ohodnocením skončil Bhútán, vnitrozemský stát v Jižní Asii. Mezi zeměmi Evropské unie Česká republika zaujala 18. místo z 27. S lepším výsledkem se umístily i nové členské státy – Slovinsko či Estonsko.

Výsledek umístění České republiky okomentoval i ředitel české pobočky Transparency International David Odráček. Podle něj: „Vláda přijala velmi ambiciózní protikorupční strategii, ale od řady opatření postupně ustupuje. Má smysl dělat menší kroky, ale je třeba dotáhnout je do konce. Současné kauzy ukazují, že hlavní problém u nás stále leží v oblasti politické korupce, nekontrolovaného lobbingu, nedostatečně nezávislé justice a až příliš podmaněné státní správy. Politická reprezentace si musí udržet alespoň základní důvěryhodnost, jinak reformy ztrácejí účinek.“⁹

⁹ *Transparency International CR* [online]. 2009 [cit. 2009-06-26]. Dostupný z WWW: <http://www.transparency.cz/pdf/tz_cpi2008.pdf>.

Graf 1 Vývoj indexu CPI v České republice od roku 1997 do roku 2008

Zdroj: *Transparency International - Česká republika* [online]

Dostupný z WWW: <<http://www.transparency.cz/index.php?lan=cz&id=2980>>

4.2.2 Index plátců úplatků BPI

Od roku 1999 vydává Transparency International (dále TI) Index plátců úplatků (Bribe Payers Index; BPI), který seřazuje exportující země světa podle jejich sklonu k uplácení. Tento index zavedla TI proto, že si uvědomovala, že Index vnímání korupce CPI neodráží odpovědnost zemí - exportérů za šíření mezinárodní korupce.

Oba indexy jsou založeny pouze na vnímání určité situace. Je nemožné založit srovnávání úrovně korupce v různých zemích na primárních empirických datech, například na srovnávání počtu zatčených či počtu soudních případů. Takovéto údaje obecně neodrážejí opravdovou úroveň korupce v příslušné zemi, ale spíše schopnost žalobců, soudů či médií korupci odhalovat. Jediná metoda sběru dat vhodných pro srovnání je stavět na zkušenostech a vnímání situace těmi, kdo jsou nejvíce vystaveni korupci v realitě, tedy podnikatelů, analytiků, obchodních komor atd.

4.2.3 Globální barometr korupce GCB

V roce 2003 byly poprvé zveřejněny výsledky Globálního barometru korupce (Global Corruption Barometer). Jedná se o průzkum veřejného mínění. Zkoumá osobní zkušenosti respondentů s korupčními praktikami, pracuje s názory veřejnosti na otázky korupce. Tento výzkum pro Transparency International zajišťuje mezinárodní agentura Gallup International v rámci celosvětového průzkumu názorů veřejnosti (Voice of the People Survey).

Od října 2008 do března 2009 probíhal sběr dat v celkem v 69 zemích. Tento průzkum se uskutečnil již po šesté. V rámci osobních nebo telefonických rozhovorů nebo v rámci online dotazování odpovídalo 73 132 respondentů ve věku 16 a více let na otázky vztahující se ke korupci například, které instituce či sektory vnímají respondenti ve své zemi jako nejvíce zkorumpované nebo jak hodnotí snahy svých vlád korupci potírat, dále poskytuje obrázek o osobních zkušenostech s korupcí. Barometr je průzkumem veřejného mínění a odráží názory a zkušenosti reprezentativního vzorku populace každé zapojené země. Aby byla zajištěna reprezentativnost populace, jsou některé vzorky vyvažovány s ohledem na věk, pohlaví a výši příjmů. Respektive vzorky jednotlivých zemí jsou vyvažovány podle relativní velikosti populace z důvodu zajištění reprezentativního zastoupení národních populací vůči globálnímu vzorku.

V roce 2009 byly do výzkumu nově zahrnuty tyto země: Ázerbájdžán, Bělorusko, Brunej, Chile, Irák, Izrael, Keňa, Kuvajt, Libanon, Libérie, Maďarsko, Maroko, Mongolsko, Salvador, Sierra Leone, Uganda a Zambie. Stejně jako v předchozích letech se názory populace zjišťovaly v Argentině, Arménii, Bolívii, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, České republice, Dánsku, na Filipínách, ve Finsku, Ghaně, Gruzii, Honkongu, Chorvatsku, Indii, Indonésii, Islandu, Itálii, Japonsku, Jižní Koreje, Kambodže, Kamerunu, Kanadě, Kosovu, Kolumbii, Litvě, Lucembursku, Makedonii, Malajsii, Moldavsku, Nigérii, Nizozemí, Norsku, Pakistánu, Panamě, Peru, Polsku, Portugalsku, Rakousku, Rumunsku, Rusku, Řecku, Senegalu, Singapuru, ve Spojených státech, Srbsku, Španělsku, Švýcarsku, Thajsku, Turecku, Ukrajině, Velké Británii a Venezuele. Oproti předchozímu barometru v roce 2007 se nezúčastnily tyto země: Albánie, Dominikánská republika, Ekvádor, Francie, Guatemala, Irsko, Jižní Afrika, Německo, Švédsko a Vietnam.

Barometr obecně představuje bohatý zdroj empirických údajů, které se týkají názorů veřejnosti a zkušeností respondentů s korupcí. Tvůrci veřejných politik mohou Barometru využít k lepšímu porozumění tomu, jak veřejnost vnímá míru zkorumpovanosti různých sektorů a institucí. Dále mohou získat podrobnější informace o formách a četnosti výskytu

drobné korupce, sledovat demografické rozdělení u vyžadování úplatků a zjistit, jak se veřejnost dívá na instituce v dané zemi (do jaké míry a které instituce považuje za zkorumpované). Barometr obsahuje informace, které jsou velmi důležité pro politické reformy a pro navrhování dalších směrů výzkumu. Zástupci občanské společnosti, výzkumní pracovníci, média a organizace, které bojují proti korupci, mohou údaje z Barometru využít k posouzení oblastí, kde se vyskytuje korupce, ke zvyšování povědomí o rozsahu úplatkářství a k tlaku na prosazování konkrétně cílených změn v určitých zemích nebo oblastech. Výzkumní pracovníci mohou Barometr využít ke zkoumání určujících faktorů a důsledků korupce a úplatkářství v širokém spektru zemí. Tento průzkum je v rámci výzkumné komunity ojedinělý, vzhledem ke svému zaměření a rozsáhlému pokrytí.¹⁰

Výsledky globálního barometru korupce uveřejněné v roce 2009 Transparency International se zhodnocením odpovědí respondentů z České republiky tvoří Přílohu A.

5. Strategie boje proti korupci

5.1 Legislativa České republiky

Hlavní důraz v boji proti korupci je nutno vidět ve správné aplikaci práva tam, kde jsou zřejmé kořeny korupce. Je nutno zaměřit se na všechny známé formy korupce, odhalovat formy nové, a to ve všech oblastech jejího výskytu.

Jedná se především o:

- a. korupci ve veřejném sektoru
- b. korupci v soukromém sektoru
- c. politickou korupci
- d. vliv organizovaného zločinu na korupci
- e. praní špinavých peněz spojené s korupcí
- f. a další projevy spojené s korupcí¹¹

Korupce jako taková není v českém právu explicitně ve skutkových podstatách trestních činů vyjádřena. V trestním právu se pracuje s pojmem úplatkářství. Protiprávnost úplatkářství je upravena nejen v rovině trestně právní, ale i v rovině soukromoprávní (Obchodní zákoník).

---

¹⁰ *Transparency International CR* [online]. Dostupný z WWW: <http://www.transparency.cz/pdf/gbk2009_otazkyodpovedi.pdf>.

¹¹ *Korupce, Boj proti korupci ve veřejné správě, studijní podklad*. Pardubice : Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správní, Ministerstvo vnitra, Úsek reformy veřejné správy, 2001, s. 14. 2009 [cit. 2009-06-09].

Podle platného Trestního zákona č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, české trestní právo definuje tři skutkové podstaty korupčního jednání: přijímání úplatku, podplácení a nepřímé úplatkářství. Konkrétně se jedná o §§ uvedené v ČÁSTI DRUHÉ Zvláštní část v HLAVĚ TŘETÍ Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Přesné §§ znění tvoří Přílohu B.

Korupční praktiky mohou stát také za řadou jiných protiprávních jednání. V praxi může jít například o různé správní delikty, porušení povinností při správě cizího majetku, střety zájmů, pletichy při veřejné obchodní soutěži, podvody, kartelové dohody nebo třeba o obcházení zákona o svobodném přístupu k informacím.

5.2 Strategie vlády v boji proti korupci

Vláda České republiky svým usnesením ze dne 25. října 2006 schválila materiál Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 – 2011, ze které vyplývá řada úkolů. Jedním z nich je rovněž informovat veřejnost o protikorupčních opatřeních.

Postup vlády ČR při potírání korupce je postaven na 3 pilířích, kterými jsou **prevence, průhlednost a postih**. Za účelem vytvoření společenského prostředí eliminujícího možnosti výskytu korupčního jednání jsou v rámci uvedených tří pilířů stanoveny následující cíle a opatření směřující k jejich naplnění.

Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 – 2011¹² (příloha k usnesení vlády ze dne 25. října 2006 č. 1199):

1. Pilíř boje proti korupci - PREVENCE

Aby bylo vůbec možné omezovat korupci, je třeba omezit korupční příležitosti. Proto je třeba:

- a. minimalizovat státní regulaci,
- b. zjednodušit legislativu, zvýšit transparentnost legislativního procesu,
- c. snížit prostředky přerozdělované státem a zefektivnit kontrolu čerpání prostředků z veřejných rozpočtů, zjednodušit a urychlit úřadování ve všech úřadech a institucích za využití moderních informačních technologií,
- d. omezit počet zvláštních procesních pravidel a vytvořit podmínky pro používání jednotného správního řízení,
- e. zabránit ukládání nadměrné byrokratické zátěže na občany i samosprávy,

---

¹² MPSV.CZ [online]. 2009 [cit. 2009-06-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/3418>>.

- f. zrovnoprávnit elektronickou a listinnou formu komunikace občana s úřadem a úřadů navzájem,
- g. spolupracovat s profesními a dalšími organizacemi při podpoře etického jednání v jednotlivých oblastech společnosti a při vytváření protikorupční atmosféry ve společnosti,
- h. posilovat odolnost orgánů veřejné správy proti korupci například formou nácviku řešení korupčních situací, jednoznačným určením odpovědnosti za přijaté řešení,
- i. zavést protikorupční výchovu dětí a mládeže v rámci systému vzdělávání v předškolních a školských zařízeních,
- j. uplatňovat zásadu diversifikace odpovědnosti v rozhodovacím a schvalovacím procesu.

Dále je třeba, aby prokázané případy korupčního jednání byly medializovány a veřejně odsouzeny. Povědomí veřejnosti o správném postupu při získání poznatků nebo podezření z korupčního jednání musí být systematicky zvyšováno a upevňováno přesvědčení o smysluplnosti obrany proti korupci.

S ohledem na to se navrhuje:

- a. zavést povinnost veřejného připomínkového řízení (prostřednictvím internetu) k připravovaným právním předpisům,
- b. provádět každé dva roky kontrolu všech platných právních předpisů za účelem zamezení vzniku nadměrné byrokratické zátěže a navrhopat odstranění nadměrné byrokratické zátěže včetně možného zrušení některých právních předpisů,
- c. vypracovat ke každému návrhu právního předpisu hodnocení dopadu regulace RIA,
- d. upravit pravidla jednacího řádu Poslanecké sněmovny Parlamentu České Republiky pro uplatňování pozměňovacích návrhů,
- e. používat pro řízení jednotné a srozumitelné formuláře v elektronické nebo písemné formě a umožňovat převod dokumentů při podání do elektronické podoby, ve které bude následně využíván i dalšími příslušnými úřady,
- f. provedení vnitřních protikorupčních auditů na všech úrovních státní správy,
- g. podpora přijímání profesních etických kodexů a vytváření protikorupční atmosféry ve společnosti.

Vláda musí zavést principy pro trvalé hodnocení všech právních předpisů z hlediska možného vytváření otevřeného nebo skrytého prostoru pro korupci, klientelismus nebo protekcionismus. Každý předkladatel nového právního předpisu nebo novely existujícího

právního předpisu, a to jak zákona, nařízení vlády nebo vyhlášky musí zajistit provedení tzv. zvláštního protikorupčního auditu, který vyhodnotí veškerá rizika související s možným vznikem korupčního jednání přijetím navrhovaného právního předpisu. Informace o výsledku protikorupčního auditu musí být součástí předkládací zprávy včetně konstatování, zda existuje v souvislosti s přijetím právního předpisu riziko vzniku korupčního prostoru nebo takové riziko neexistuje. V případě, že takové riziko existuje, musí být uvedeno, jaké prostředky budou použity pro jeho eliminaci nebo omezení.

Zároveň musí být výrazně omezen nahodilý a nepředvídatelný vstup do legislativního procesu prostřednictvím poslaneckých a senátorských pozměňovacích návrhů, které by měly být vázány nejen na získání většího počtu poslanců pro předložení pozměňovacího návrhu, ale také na dodržení postupu, jako platí pro předkladatele tím, že i k pozměňovacímu návrhu bude muset být vyhodnoceno, zda navrhovaná právní úprava má vliv na zvýšení míry korupce.

2. Pilíř boje proti korupci - PRŮHLEDNOST

Maximální a ničím neomezovanou veřejnou kontrolu nad fungováním veřejných institucí a nad nakládáním s veřejnými prostředky pokládá vláda za základní součást systému protikorupčních opatření. Také systém řešení konkrétních stížností a podezření musí veřejnosti nabízet co nejvíce přístupné a důvěryhodné alternativy. Za zásadní přitom vláda považuje:

- a. zprůhlednění systému čerpání prostředků z veřejných rozpočtů,
- b. zprůhlednění systému zadávání veřejných zakázek, zvýšení transparentnosti rozhodování veřejné správy a zajištění dostupnosti všech informací o zadání a výběru veřejné zakázky,
- c. zjednodušení správního řízení a zásadní posílení jeho transparentnosti a jednotnosti,
- d. elektronizaci agend provozovaných v rámci státní správy,
- e. vytvoření podmínek pro kontrolu veřejnosti nad činností veřejných funkcionářů a jejich majetkovými poměry po dobu výkonu funkce,
- f. nastavení pravidel legitimního lobbingu,
- g. zavedení praxe, kdy občan bude mít právo kdykoli zkontrolovat stav projednávání své věci na úřadě nebo internetu,
- h. rozšíření možností veřejné kontroly nakládání s majetkem obcí a územních samosprávných celků (např. rozšíření informační povinnosti, zavedení periodického vyhodnocování výhodnosti smluvních vztahů),

- i. zjednodušit způsob podávání stížností v případech podezření z korupčního jednání ve veřejné správě.

K dosažení těchto cílů je třeba přijmout zejména následující opatření:

- a. navrhnout transparentní a jednotný systém čerpání prostředků z veřejných rozpočtů,
- b. přijmout nový zákon o veřejných zakázkách se začleněním problematiky koncesního zákona a zajistit dostupnost všech informací o nakládání s veřejným majetkem při veřejných zakázkách a vyloučit v této souvislosti možnost odvolávat se na obchodní tajemství,
- c. provést analýzu všech procesních předpisů a ustanovení ve zvláštních zákonech s cílem soustředit úpravu správního řízení do jednoho kodexu (univerzální správní řízení), následně vypracovat návrh věcného záměru jednotného správního řízení eliminujícího maximální počet zvláštních procesních úprav,
- d. přijmout opatření ke zveřejňování veškerých informací o zadání a výběru tzv. „malých zakázek“ na internetu nebo jejich zadávání prostřednictvím elektronického tržiště,
- e. navrhnout prodloužení lhůty (stanovené v § 39 odst. 1 zákona o obcích) pro zveřejnění záměru obce zcizit nemovitý majetek, a to zejména pokud jde o majetek velké hodnoty,
- f. zapracovat do nového zákona o veřejných zakázkách část týkající se tzv. malých zakázek kvůli sjednocení postupu ve veřejné správě,
- g. zřízení speciální protikorupční telefonní linky č. 199, která bude přijímat stížnosti a podezření veřejnosti, týkající se veřejné správy.

3. Pilíř boje proti korupci - POSTIH

Trvalá pozornost a průběžné vyhodnocování procesů, u kterých je možné předpokládat vznik korupčních podmínek, musí být zavedeno do systému vnitřní kontroly všech veřejnoprávních institucí.

Policie České republiky a další instituce musí mnohem aktivněji a důsledněji přistupovat k prověrce poznatků a podnětů získaných od občanů k podezření z korupčního jednání. Prověřování poznatků musí být založeno na individuální spolupráci se svědky a poškozenými. Cílem všech postupů a opatření je zintenzivnění činnosti policie a urychlení vyšetřování případů korupce. Vláda v této oblasti garantuje nekompromisní, nepolitické a profesionální vyšetřování korupčních podezření a obvinění.

Pro zvýšení efektivity trestních řízení v případech závažné korupce je nezbytné zřídit specializované justiční orgány. Za každé porušení zákona musí přijít trest. Preventivní působení trestního zákona je třeba posílit zvýšením trestů pro zkorumpované veřejné činitele i trestů za korupční jednání spáchané v souvislosti s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami. Protikorupční dopad zákona o svobodném přístupu k informacím je nutno posílit zavedením sankcí za jeho porušování. Zvýšení odolnosti veřejné správy vůči korupci spojené s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami vyžaduje také přísnější úpravu předpokladů pro účast na těchto činnostech.

K dosažení těchto cílů je třeba přijmout zejména následující opatření:

- a. zřízení speciálního protikorupčního senátu u vyššího soudu a zvláštního útvaru působícího při vrchním státním zastupitelství se zaměřením na korupci veřejných činitelů a korupci při veřejných zakázkách a dalších významných činnostech obecného zájmu,
- b. personální a technické posílení specializované složky Policie ČR se zaměřením na boj proti korupci,
- c. zavedení institutu tzv. „protikorupčního agenta“ se zaměřením na odhalování a zjišťování případů korupce,
- d. zpřísnění trestů za prokázanou korupci na základě novely trestního zákona (za korupci spáchanou veřejným činitelem na 12, resp. 15 let odnětí svobody),
- e. navržení právní úpravy, na základě které osobám, jež budou odsouzeny za korupční jednání v souvislosti s veřejnými zakázkami, soutěžemi a dražbami (pletichy nebo úplatkářství), bude vždy vedle trestu odnětí svobody či peněžitého trestu uložen trest zákazu činnosti (výkon určitých zaměstnání a funkcí). V některých závažných případech bude moci být uložen i trest propadnutí majetku,
- f. zavedení právní úpravy, na základě které se osoby, jež se dopustí korupčního jednání v souvislosti s veřejnými zakázkami, veřejnými soutěžemi a dražbami, nebudou moci po dobu stanovenou soudem účastnit dalších veřejných zakázek (platí i o společnostech, v nichž tito lidé působí jako vlastníci, jednatelé či členové orgánů společnosti nebo manažeři),
- g. vytvoření zákonných podmínek pro posílení odpovědnosti veřejných funkcionářů při správě majetku, založené na principu rozšířené povinnosti veřejného funkcionáře k náhradě škody, kterou způsobil,

- h. zavedení nové skutkové podstaty přestupku spočívajícího v porušení povinností stanovených zákonem o svobodném přístupu k informacím ze strany představitelů orgánů veřejné správy a dalších povinných subjektů.

5.3 Postupy v boji proti korupci ve státní správě a samosprávě

Jak bylo výše popsáno v České republice je boj s korupcí postaven na třech základních pilířích: prevence, průhlednost a postih.

Prevence je nejdůležitější. Jen tak se korupci dá, když ne předcházet, tak alespoň zamezit jejímu bujení. Je velmi důležité nastavit reálný cíl boje s korupcí, neboť je zřejmé, že úplná eliminace korupce je nereálná. V rámci protikorupčních opatření je třeba prevenci zaměřit na eliminaci možné budoucí korupce a na systémové změny ve společnosti.

Na základě výše uvedené myšlenky lze vyjmenovat určité fundamentální podmínky úspěšnosti boje s korupcí:

- Provádět právně ošetřenou liberalizaci a privatizaci.
- Uskutečnit reformu veřejného sektoru, zkvalitnit a zefektivnit chod státní správy.
- Vypracovat mezinárodní standardy (kodexy) chování veřejných činitelů.
- Vytvořit rovnocenné a spravedlivé právní prostředí.
- Vytvářet regionální regulační plány ve státní správě.
- Provádět důslednou kontrolu činnosti zodpovědných osob.
- Existence nezávislých vyšetřovacích a justičních orgánů.
- Transparentnost financování politického prostředí.
- Akceptace a realizace mezinárodních smluv a úmluv potírajících korupci.
- Nezávislost médií.
- Výchova obyvatel k nové hodnotové orientaci.¹³

5.3.1 Faktor lidského jedince

V rámci prevence proti korupci a úplatkářství je třeba provádět na místech častého výskytu těchto jevů opatření k zamezení možnosti úplatkářství. Například obsazovat důležitá místa pomocí průhledných konkurzů či zadávat zakázky na základě řádných výběrových řízení za objektivního anonymního hodnocení výsledků, snažit se zajistit, aby v daném teritoriu nebyl na určitou problematiku pouze jediný, a tudíž velmi žádaný specialista. Dále je

---

¹³ CHMELÍK, Jan a kol. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha: Nakladatelství Linde, 2008, s. 136. 2009 [cit. 2009-07-03].

nezbytně nutné, aby všichni pracovníci, kteří bývají předmětem útoků podplácení (zejména veřejní činitelé) byli dostatečně dobře zaplaceni, aby nepodléhali vidině dalšího bezpracného příjmu a snadného zbohatnutí či aby si nemuseli takto přivydělávat a tím přilepšovat, pokud by se chtěli alespoň přiblížit životní úrovni dosahované ostatními profesními skupinami zaměstnanců střední vrstvy produktivně činné populace.

Dále je třeba, ačkoliv to bylo a je kritizováno a mnohý s tím nebude souhlasit, vytvořit postupně státní aparát jako určitou byrokracii a sektu, pro kterou bude zcela nemyslitelné, ponižující a urážející přijmout úplatek nebo se nechat jakkoli a kýmkoli ovlivnit. Lze očekávat, že pokud si úředníci uvědomí příslušnost k takovéto vrstvě, mohlo by dojít k vytvoření jakéhosi pomyslného povědomí o „úřednické stavovské cti“. Zároveň by tak mohlo být dosaženo i toho, aby si občané státního aparátu vážili a měli jej v úctě, aby je ani nenapadlo, že se dá určitých výhod dosáhnout i jinak, než splněním zákonných požadavků.¹⁴

Z výše uvedené citace plyne, že problém korupce velmi úzce souvisí s morálkou společnosti a etikou. Velmi významnou roli hraje etika především ve veřejné správě, neboť v této specifické oblasti činností je požadavek na její dodržování velmi naléhavý.

Etika ve veřejné správě je o praktické aplikaci morálních standardů ve vládě. Veškeré etické chování se týká toho, jak jednotlivec cítí, že by se měl chovat. Jde o hodnoty a o použití těchto hodnot v daném kontextu.¹⁵

Za významná preventivní opatření lze zajisté také považovat přijímání etických, morálních či jiných obdobných kodexů zaměstnanců ve veřejné správě. Přijetím a podpisem takových zásad se zaměstnanec zavazuje dodržovat jejich ustanovení, což bezesporu přispívá ke zvýšení jeho odpovědnosti, právního vědomí a morálně volných vlastností.

Potřeba úpravy chování pracovníků ve veřejné správě, poněkud se zvláštním sociálním statutem, tak přispěla ke vzniku Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě (vydaný usnesením vlády ČR č. 270 ze dne 21. března 2001), který se stal základem pro vydávání dalších etických kodexů na nižších úrovních. Hlavním účelem a obsahem těchto dokumentů je nastavení standardů žádoucího chování úředníků, vyloučení jakýchkoliv projevů korupčních jednání nevyjímaje. Ve vztahu k veřejnosti plní především funkci informativní, pro příslušné pracovníky je však zároveň dodržování v nich zakotvených jednotlivých ustanovení závazné a vynutitelné. Přijímání etických kodexů lze tak považovat za jednu z možností korupční

---

¹⁴ PETROVSKÝ, Karel. *Korupce po česku, aneb korupce očima průměrného Čecha*. Praha: Eurolex Bohemia a.s., 2007, s. 88 – 89. 2009 [cit. 2009-07-03].

¹⁵ CHAPMAN, Richard, A. *Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, s. 248.

prevence, nelze je však zařadit mezi nástroje legislativní, respektive právně závazné, tedy obecně vynutitelné, neboť při jejich porušení zpravidla bezprostředně nenastupuje obecně vynutitelná sankce. Jejich dodržování patří spíše do oblasti mravnosti a morálky, neboť se mimo jiné jedná o takové kategorie, jako je slušnost a ochota, které nelze upravit zákonem. Porušení kodexů tak vyvolává často pouze pracovní právní důsledky. Jejich účelem je posun hranice morálky na kvalitativně vyšší úroveň nad rámec zákonných požadavků při stanovení jak obecných, tak i konkrétních pravidel, k jejichž dodržování se dané subjekty dobrovolně hlásí. Mezi základní principy patří například předcházení situacím vedoucím ke střetu zájmů, odevzdávání majetkových příznání či odmítání jakýchkoliv darů a jiných zvýhodnění.¹⁶

Ve státní správě a samosprávě je již přijatých mnoho etických kodexů, například Etický kodex zákonodárce, Etický kodex pro hodnotitele projektů Integrovaného operačního programu, Etický kodex policisty, Kodex vojenského profesionála (viz. Příloha C), Morální kodex celníka. Etické kodexy jsou přijaté i v nestátních subjektech, příklad Etický kodex České lékařské komory (přijatý již v roce 1996), Etický kodex novináře (přijatý v roce 1998) či právnických osobách, například Etický kodex skupiny UNIPETROL, Yabok s.r.o.

5.4 Protikorupční linka 199

V rámci Strategie vlády České republiky v boji proti korupci na období let 2006 – 2011 a souvisejících vládních usnesení je gestorem Ministerstvo vnitra. Jinými slovy koordinaci a kontrolu protikorupčních aktivit všech ústředních orgánů státní správy má na starosti Ministerstvo vnitra. Součástí Strategie vlády v boji proti korupci je zřízení speciální protikorupční telefonní linky – linka 199. Tato linka má umožnit podávání podnětů občanům, týkajících se korupčního jednání, a zároveň jsou tyto podněty zdrojem analytického zpracování. Proto je důležité, aby byla protikorupční linka provozována nestátním nezávislým subjektem. Nestátní subjekt budí v občanech větší důvěru, proto se dá předpokládat více nahlášených podnětů, což je cesta k efektivnějšímu naplňování protikorupčního programu vlády. Dále je cílem protikorupční linky poskytnutí zejména právní pomoci občanům, kteří se setkali s korupčním jednáním ve státní správě či v soukromém sektoru.

Provozovatelem protikorupční linky je nevládní nezisková organizace Transparency International, která je nezávislá na státu a je pouze smluvně zavázána Ministerstvu vnitra. Smluvní ustanovení se týkají obecné analytické činnosti či vyhodnocování statistických

---

¹⁶ PETROVSKÝ, Karel. *Korupce po česku, aneb korupce očima průměrného Čecha*. Praha: Eurolex Bohemia a.s., 2007, s. 90. 2009 [cit. 2009-07-03].

podkladů. V žádném případě nemohou být údaje sdělené protikorupční lince poskytnuty třetím stranám bez souhlasu volajícího.

V pilotním projektu byla protikorupční linka spuštěna od září 2007 do února 2008. Zpráva za toto období spolu s příslušným usnesením vlády je dohledatelná přímo na webu protikorupční linky. Protože k dnešnímu dni není k dispozici statistika činnosti protikorupční linky od března 2008 do března 2009, vyhodnotíme činnost této linky na základě statistiky pilotního projektu.

V době pilotního projektu bylo na lince 199 jednáno s celkem 727 klienty. Případy byly řešeny následujícím způsobem:

- V 250 případech byl klient odmítnut, neboť se jednalo o případ, který nespadá do působnosti linky. Nešlo o popis situace, ze kterého by bylo možno usuzovat na některou z korupčních příležitostí.
- Ve 138 případech byl klient odmítnut z důvodu nedoplnění podkladů ke svým tvrzením. Tím způsobem vyřizuje provozovatel linky telefonáty, kdy operátor volajícího vyzval k další spolupráci spočívající v dodání některých dokumentů, které se k jeho věci vztahují a kterými by mohl svá tvrzení osvědčit, volající tak ale neučinil (například anonymní telefonáty). Aby mohl být případ uzavřen, musí se jednat o situace, kdy není možné klientem uvedené skutečnosti ověřit z veřejně přístupných zdrojů, za pomoci zákona o svobodném přístupu k informacím apod.
- V 97 případech byla volajícímu poskytnuta právní pomoc, a to odkazem na orgán veřejné moci, který je v dané věci podle názoru operátora příslušný. V těchto případech je klientovi ve věci, která byla identifikována jako situace s potenciálním či skutečně přítomným korupčním aspektem, poskytnuto právní poradenství, který orgán veřejné moci je k řešení tohoto případu příslušný a jakým způsobem se na něj má volající obrátit. V některých případech je klientům poskytován vzor podání přizpůsobený jejich konkrétnímu případu, který může volající v dalším postupu využít. Často je klientům nabídnuto, aby před samotným podáním podnětu či jiného podání kontaktovali Transparency International - Česká republika s žádostí o revizi podání tak, aby bylo zamezeno případným formálním nedostatkům.
- V 17 případech bylo poskytnuto právní poradenství tak, že byl volající odkázán na příslušnou nevládní organizaci, která se problémem zabývá. Jde o případy, kde provozovatel spolupracuje s jinou nevládní organizací, která disponuje odborníky na danou problematiku. Jde o případy, které se zásadním způsobem týkají ochrany životního prostředí, diskriminace v pracovněprávních vztazích apod.

- V 92 případech bylo poskytnuto obecné právní poradenství, jak by měl volající dále postupovat. Tímto způsobem jsou vyřizovány případy, kdy není klient z nejrůznějších důvodů přímo odkázán na příslušný orgán veřejné moci, ale je mu poskytnuto poradenství, kdy tak bude moci učinit, jakým způsobem apod. Vždy je klientovi nabídnuta možnost další konzultace.
- Ve 124 případech byl klient vyzván k podání podkladů anebo ke schůzce, která má teprve proběhnout. Na základě telefonického rozhovoru vyplynula nutnost získat od klienta další informace, aby mohly být posouzeny okolnosti popisovaného jednání a toto jednání správně právně kvalifikováno. Teprve po seznámení se všemi skutkovými okolnostmi případu bude možné zaujmout stanovisko, zda bude provozovatel volajícímu poskytovat právní poradenství či bude jeho věc vyřízena jiným způsobem.
- V 9 případech byl klientem popisovaný případ vyhodnocen tak, že přítomnost korupčního prvku vyvolává nutnost aktivní účasti provozovatele linky. Jde o případy, kdy je klient z nějakého důvodu odkázán na rozšířenou právní pomoc Transparency International - Česká republika. Často může jít o situaci, kdy aktivní vystupování klienta ve věci není možné či s ohledem na výsledek postupu žádoucí. Zároveň je přítomnost korupčního aspektu natolik zřetelná, že Transparency International - Česká republika může k aktivní činnosti bez obav přistoupit. Klientům nejčastěji zpracuje příslušné podání pro jejich případ, zastupuje je před soudy či přímo zasílá podněty vlastním jménem.

Závěrečná zpráva o provozu protikorupční linky 199 za pilotní období

- Díky provozu protikorupční linky disponuje stát možností být informován o mnoha případech s korupčním potenciálem a může tak efektivněji naplňovat zamýšlený cíl účinně bojovat s korupcí.
- Během pilotního provozu se na operátory linky obrátilo 727 klientů. Jelikož naprostá většina klientů nevyužije linku pouze jednou, vyřídili operátoři linky 199 během pilotního období cca 1600 relevantních telefonních hovorů.
- Struktura oblastí, které volající shledává v jeho případě jako dotčené korupcí, je ustálená. Nejčastěji jde o problematiku soukromého sektoru, vlastnických práv, soudnictví, postupu Policie ČR a stavební věci.
- Celých 339 případů jednotlivých klientů bylo kvalifikováno jako případ související s korupcí. V těchto případech je klientům právní pomoc poskytnuta přímo

operátorem v rámci hovoru nebo je klient vyzván k dodání podkladů, které jsou nutné pro zvolení dalšího vhodného postupu.

- Mezi oblasti, kde byl Transparency International – Česká republika korupční aspekt jednoznačně identifikován, patří zejména problematika veřejných zakázek a porušování povinností při správě cizího (obecního) majetku za současného koluzního jednání osob z řad vedení obce.
- Osvědčilo se zvolení snadno identifikovatelného a zapamatovatelného telefonního čísla.
- K vysokému počtu volání na linku přispěl bezplatný přístup k lince.
- Aby mohl být provoz linek poskytujících právní poradenství v boji proti korupci skutečně centralizován, navrhuje provozovatel linky 199, aby byly jiné protikorupční linky provozované veřejnou správou zrušeny. Tento názor Ministerstvo vnitra nesdílí a po vyhodnocení zpráv o provozování těchto telefonních linek a e-mailů, které poskytnou všechny ústřední orgány státní správy, bude rozhodnuto o další koordinaci a provázanosti s protikorupční linkou 199.
- Lze vysledovat evidentní podmíněnost počtu volání na linku na propagaci této služby v médiích.¹⁷

6. Analýza konkrétní korupční aféry

Vybrat typickou korupční aféru pro tuto práci nebylo snadné, a to zejména z toho důvodu, že mnoho afér postupem doby skončilo tzv. u ledu. Téměř každý týden přinášejí média informace o dalších a dalších případech, kde existuje podezření na korupci na různé úrovni státní samosprávy, které později nebývá ze strany vyšetřovacích orgánů činných v trestním řízení prokázáno. Respektive není mnoho případů, kdy by byli aktéři korupční aféry odsouzeni v souladu s legislativou České republiky. Proto jsem si vybrala kauzu, jejíž rozměr je velkou částí veřejnosti vnímán zejména z pohledu etického chování.

Za dobu krátké existence Armády České republiky se až příliš často hovoří o korupci, zejména v souvislosti se zmanipulovanými zakázkami. Typickým příkladem je zakoupení ze strany Ministerstva obrany informačního systému, který měl zajistit možnost spojení mezi jednotlivými složkami armády a velením. Předmětný systém však nedokázal funkční spojení zajistit, protože jednotlivé složky armády zakoupily počítače, které spolu nedokázaly

---

¹⁷ *Protikorupční linka 199* [online]. 2009 [cit. 2009-06-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.linka199.cz/>>.

komunikovat. V jiném případě, který stále nebyl uzavřen, bylo vládou rozhodnuto o pronájmu švédských stíhaček Gripen za nepřiliš výhodných podmínek, nejenom pro Armádu České republiky, ale i celé země, tudíž všech daňových poplatníků. Tato kauza je od roku 2004, kdy bylo rozhodnuto o pronájmu, s přestávkami v šetření příslušnými útvary Policie České republiky a policejními složkami relevantních států.

Velení Armády České republiky zastřešuje Generální štáb Armády České republiky. Zde v letech 2003 – 2007 docházelo k finančním machinacím s cílem obohacení vybraných důstojníků Armády České republiky. Na základě šetření hospodaření Generálního štábu Armády České republiky bylo zjištěno, že z nadhodnocených nebo podvodných zakázek vznikl černý fond, ve kterém se nastřádalo 17,5 mil. korun. Peníze z černého fondu příslušníci Armády České republiky užívali ve svůj prospěch.

Princip získání peněz do černého fondu byl jednoduchý. Vojáci se spřízněnou firmou nadhodnotili zakázky a část peněz, které firma získala proplacením faktur, se vrátila zpět do černého fondu. Jednalo se o tzv. provizi za vítězství v obchodní soutěži. Popřípadě bylo s firmou domluveno objednání ve skutečnosti neexistujícího například spotřebního materiálu a místo položek uvedených na faktuře bylo firmou, která fakturu vystavila zakoupeno zboží požadované ze strany k tomu kompetentních důstojníků. Vybraní jedinci získávali osobní luxusní dary, například špičková horská kola, drahé nože, zahradní techniku nebo za ně byly pořádány večírky či byly zakoupeny zahraniční dovolené. O mentalitě zkorumpovaných armádních důstojníků si každý jistě udělá svoji představu na základě nestandardního nákupu za peníze z černého fondu. Za cenu 700,- Kč/ks byly vyrobeny na zakázku slipy s nápisem *Sekce rozvoje druhů sil generálního štábu.*¹⁸

Za finanční machinace byli velmi rychle potrestáni ti, kteří se prokazatelně podíleli na získání peněz do černého fondu. Konkrétně došlo například na degradaci důstojníků na vojíny, jejich propuštění ze služebního poměru vojáka z povolání bez nároku na odchodné a měsíční důchod, což se stalo poprvé v armádní historii České republiky.

Stejně tak došlo k potrestání i osob, které se na této korupční aféře podíleli nepřímo, a to je v České republice neobvyklé.

V době, kdy se finanční machinace odehrávaly, byl šéfem Armády České republiky Pavel Štefka. Ten celý svůj profesní život spojil s Armádou České republiky. Ve svých patnácti letech zahájil studium vojenského gymnázia Jana Žižky z Trocnova v Opavě.

---

¹⁸ *iDNES.cz* [online]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/generalni-stab-mel-obrovsky-cerny-fond-dyk-/krimi.asp?c=A080116_214204_krimi_mia>.

Po čtyřech letech absolvování středoškolského studie nastoupil na vysokou vojenskou školu pozemního vojska ve Vyškově, kterou ukončil v roce 1977. Po absolutoriu sloužil jako velitel roty, náčelník štábu motostřeleckého praporu a zástupce náčelníka štábu motostřeleckého pluku, a to až do roku 1982, kdy pokračoval v odborném vzdělávání. Po třech letech ukončil studium v Akademii Generálního štábu polských ozbrojených sil ve Varšavě. Mezi lety sloužil jako náčelník štábu motostřeleckého pluku a velitel motostřeleckého pluku a také jako náčelník operačního oddělení tankové divize. Od roku 1991 učil na Vojenské akademii v Brně. V roce 1994 absolvoval European Business School v Praze a v Mannheimu. V roce 1994 se stal velitelem šesté mechanizované brigády. Dva roky nato se stal zástupcem velitele druhého armádního sboru. Pak byl povolán do štábu pozemních sil Armády České republiky v Olomouci. V roce 2000 byl Pavel Štefka jmenován náčelníkem operační sekce Generálního štábu Armády České republiky. Dnem 1. prosince 2002 byl v hodnosti generálmajora rozkazem prezidenta České republiky jmenován do funkce náčelníka Generálního štábu Armády České republiky. Tím se Pavel Štefka dostal na vrchol možné vojenské kariéry v České republice. Následující den mu byla propůjčena hodnost generálporučík, do které byl povýšen o pět měsíců později. K 8. květnu 2006 dosáhl nejvyšší vojenské hodnosti v Armádě České republiky. 28. února 2007 Pavel Štefka rezignoval na funkci náčelníka Generálního štábu Armády České republiky.¹⁹

Krátce před svou rezignací Pavel Štefka upozornil na nesrovnalosti hospodaření generálního štábu Armády České republiky. Důvodem odchodu Pavla Štefky z čela Armády České republiky bylo vypršení funkčního období. Při odchodu z této funkce Pavel Štefka hodnotil svoje působení takto: „Můj nástupce Vlastimil Pícek už nebude muset dělat nepříjemné věci. Z armády se stal drahokam, jehož plošky je třeba už jen dobrušovat. Dobré přirovnání – co říkáte?“²⁰

I další chování v této kauze již občana Pavla Štefky bylo dle slov tehdejší ministryně obrany Vlasty Parkanové dětinské a nemožné, doslova: „Štefka se ke kauze černých fondů nepostavil jako chlap“. Mimo jiné Parkanová Štefku kvůli výmluvám, že on osobně za nic nemůže, nazvala na veřejném shromáždění zbabělcem.

Nepřímý podíl Pavla Štefky na výše popsané korupční aféře měl vliv na jeho další profesní kariéru. Na základě rozhodnutí tehdejší vlády měl být Pavel Štefka vyslán

---

¹⁹ *Wikipedie, otevřená encyklopedie* [online]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Pavel_Štefka>.

²⁰ *iDNES.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-06-28]. Dostupný z WWW:< http://zpravy.idnes.cz/stefka-spoluzak-mirek-topolanek-mi-misto-nehleda-fb4-/domaci.asp?c=A070228_221551_domaci_mia>.

na velvyslanecký post do Uzbekistánu. Samotné vyslání Pavla Štefky bylo nejprve na návrh vlády schváleno panem prezidentem České republiky. Následně však ministr zahraničí Schwanzenberg, právě kvůli účasti Pavla Štefky na korupční aféře, podal vládě návrh, aby tento nebyl jmenován velvyslancem. Jako důvod, mimo jiné, ministr zahraničí uvedl, že je nepřijatelné pro Českou republiku, aby ji reprezentoval člověk, který je v médiích zmiňován v souvislosti s korupční aférou jemu podřízenému útvaru a zároveň má podávat vysvětlení při vyšetřování předmětné kauzy. Na místě je citovat slova mluvčího ministra zahraničí: „Pro pana ministra je nepřijatelné, aby jméno velvyslance figurovalo v tak kontroverzních soudních sporech.“

Kauza černého fondu na nejvýše postaveném vojákově z povolání ukázala, že v případě korupčního jednání hraje významnou roli lidský faktor. Vždy záleží na konkrétním jedinci, jeho osobním přístupu, právním vědomí a jeho morální výši, zda odolá lákavé nabídce rychlého obohacení za poskytnutou protislužbu. I přestože nebyl Ing. Štefka vyšetřován je nesporné, že na vzniku a využívání černého fondu má přinejmenším nepřímý podíl tím, že vznikl v době, kdy právě on velel Armádě České republiky a nezabránil tomu, aby se tyto nezákonné praktiky děly. Je nemyslitelné, aby v hierarchii státní moci takováto vysoce postavená osoba nezabránila krádežím a osobnímu obohacování se několika jedinců na úkor celku.

7. Závěr

Korupce není novým jevem vyskytujícím se v lidském společenství. Nové jsou však formy korupčních jednání. Nebezpečí se skrývá všude tam, kde je koncentrace politické moci a rozhodování, tam, kde se veřejnost nezajímá o politiku, tj. o věci veřejné, tam, kde právo slouží mocným a vlivným k prosazení jejich zájmů, tam, kde je netransparentní prostředí či přístup k informacím, tam, kde se financují zejména velké projekty a v neposlední řadě tam, kde jsou špatně placení úředníci, resp. zaměstnanci veřejné správy.

Osobně se domnívám, že je třeba v zájmu celé společnosti nepodceňovat korupci a snažit se eliminovat korupční jednání. K tomu je třeba účinných a včasných opatření zejména ze strany našich politiků. Ti v minulosti už mnohokrát vyhlásili tažení proti úplatkům, ve skutečnosti však zůstalo u politických hesel. To je dáno tím, že když vládní strana schválí konkrétní protikorupční opatření, tak obvykle již nemá čas je splnit. Bylo by zapotřebí dohody mezi nejsilnějšími politickými stranami v zemi, aby došlo i na plnění plánů.

..

Bohužel, jak ukazují kauzy aktuální i ty nedávno minulé, právě politici svým jednáním zjevně nebrání nekontrolovanému lobbingu, nepřijímají účinná opatření vedoucí k zajištění nezávislé justice a až nápadně ovlivněné státní správy. Stručně lze konstatovat, že hlavní problém u nás stále leží v oblasti politické korupce, což se projevuje mj. i ztrátou důvěryhodnosti politiků a politických stran. I proto lze těžko za dané situace očekávat rychlý účinek reforem, resp. ještě bude trvat dlouho, než se vytvoří společenské prostředí eliminující možnosti výskytu korupčního jednání, což je cílem Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2006 – 2011, kterou vláda České republiky schválila svým usnesením dne 25. října 2006.

Ale i jedinec se může do boje proti korupci zapojit a to tím, že jeho chování bude v souladu s právem i morálkou. Vždyť stačí nebrat či dávat úplatky, nezpronevřit či nepadělat, nepodvádět, nezneužívat moci resp. postavení, nezneužívat informace, nepřekrucovat spravedlnost, dbát svých povinností, mluvit pravdu a vyhnout se konfliktům zájmů. Korupčních jednání je celá řada, počínaje jednoduchými akcemi a konče složitými a dobře propracovanými postupy, stačí jen nebyť nečinný a němě nepodporovat takové jednání.

V současné době poznamenané ekonomickou krizí krácející napříč celým světem se dá oprávněně předpokládat, že počet drobných korupčních jednání, jako např. poskytování úplatků na úřadech, ať už z důvodu registrace nebo vystavování nejrůznějších povolení, dále ve zdravotnictví či při jednání s příslušníky policie, budou mnohem častější a počet osob, které se setkají s pobídkou k dání úplatku či jej sami nabídnou, vzroste. A největší nebezpečí tkví právě v tom, že jedinci, kteří se dostanou do výše popsaných situací, nepodniknou žádné následné kroky, aby ti, kteří ke korupci ponoukají, byli potrestáni.

Proto nadějně pro občany této země vypadá vývoj kauzy tzv. černých fondů na Ministerstvu obrany České republiky. Bývalý náčelník Generálního štábu Armády České republiky Pavel Štefka byl za svoji nečinnost po zásluze potrestán tím, že profesně skončil ve státní správě a nezískal „trafiku“ v podobě velvyslaneckého postu. Dalším výsledkem boje proti korupci v armádě je odvolání dvaceti vysokých důstojníků z jejich funkcí. Stávající náčelník Generálního štábu Armády České republiky generálporučík Vlastimil Pícek tak učinil i v případě, že dotyčný důstojník se sice neobohatil, ale věděl o rozkrádání jinými, čemuž nečinně přihlížel.

S odkazem na výše uvedené se domnívám, že jsem cíle práce splnila.

8. Literatura

- [1] PETROVSKÝ, K. *Korupce po česku, aneb korupce očima průměrného Čecha*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Eurolex Bohemia a.s. 2007. 192 s. ISBN 80-86861-94-5.
- [2] CHMELÍK, J. *Pozornost, úplatek a korupce*. Praha : Nakladatelství Linde, 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X.
- [3] ŠTIČKA, M. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. Praha, Transparency International ČR, 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1
- [4] CHAPMAN, Richard, A. *Etika ve veřejné službě pro nové tisíciletí*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství, 2003. 263 s. ISBN 80-86429-14-8.
- [5] *Korupce, Boj proti korupci ve veřejné správě, studijní podklad*. Pardubice : Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko–správní, Ministerstvo vnitra, Úsek reformy veřejné správy, 2001. 41 s.
- [6] OTÁHAL, T. *Vývoj korupce v ČR v období transformace*. Brno : Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. 38 s. ISSN 1801-4496.
- [7] Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje:

- [1] ŠTIČKA, M., a kol. *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě* [online]. Praha : Transparency International – Česká republika, 2005. Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/pdf/skripta.pdf>>.
- [2] Transparency International ČR, Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz>>.
- [3] Ministerstvo vnitra České republiky, Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz>>.
- [4] Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz>>.
- [5] Protikorupční linka 199, Dostupné z WWW: <<http://www.linka199.cz>>.
- [6] Armáda České republiky, Dostupné z WWW: <<http://www.army.cz>>.
- [7] Bez korupce, Dostupné z WWW: <<http://www.bezkorupce.cz>>.
- [8] Ekologický právní servis, Dostupné z WWW: <<http://www.eps.cz>>.
- [9] iDNES.cz, Dostupné z WWW: <<http://www.idnes.cz>>.
- [10] Lidovky.cz, Dostupné z WWW: <<http://www.lidovky.cz>>.
- [11] Týden.cz, Dostupné z WWW: <<http://www.tyden.cz>>.
- [12] Wikipedie, otevřená encyklopedie, Dostupné z WWW: <<http://www.wikipedia.cz>>.
- [13] Antika.Avonet.cz , Dostupný z WWW: <<http://antika.avonet.cz>>.

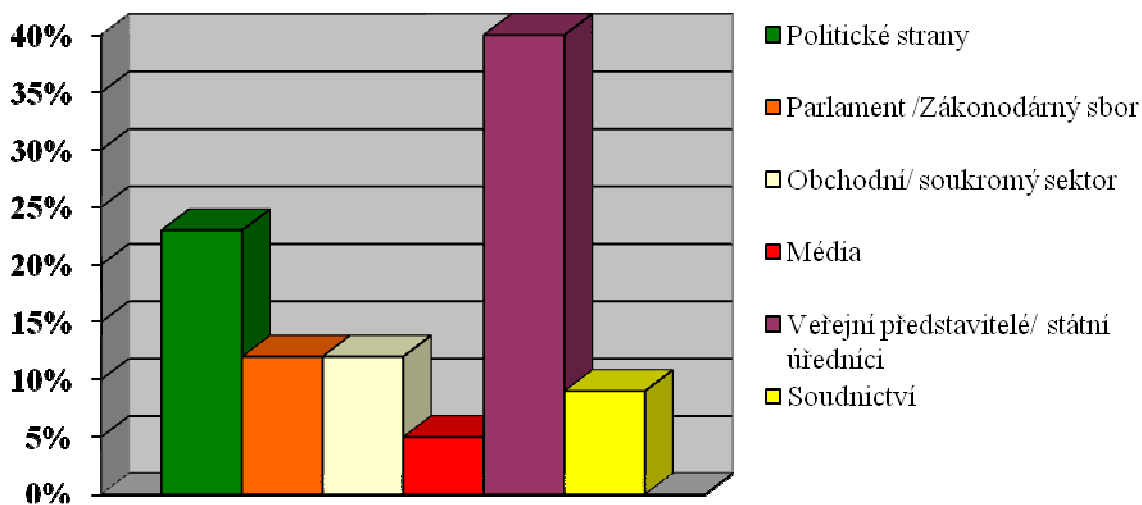
Vybrané výsledky výzkumu Globálního barometru korupce 2009

Otázka: Který z následujících sektorů považujete za nejvíce postižený korupcí?

Instituce/ sektor	Procento respondentů
Politické strany	23%
Parlament /Zákonodárny sbor	12%
Obchodní/ soukromý sektor	12%
Média	5%
Veřejní představitelé/ státní úředníci	40%
Soudnictví	9%

Tabulka 1

Sektory (instituce) vnímané jako nejvíce postižené korupcí v České republice

Graf 1

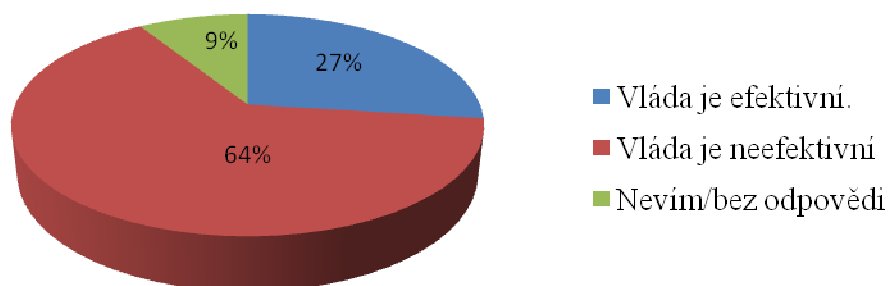
Sektory (instituce) vnímané jako nejvíce postižené korupcí v České republice

Zdroj: *Transparency International – Česká republika* [online]. Dostupný z WWW:
 <http://www.transparency.cz/pdf/tz_03062009_gbk2009_priloha.pdf>

Otázka: **Jako hodnotíte akce současné vlády v boji proti korupci?**

Odpověď respondentů	Procento respondentů
Vláda je efektivní	27 %
Vláda je neefektivní	64 %
Nevím/bez odpovědi	9 %

Tabulka 2
Hodnocení vládních protikorupčních opatření v České republice

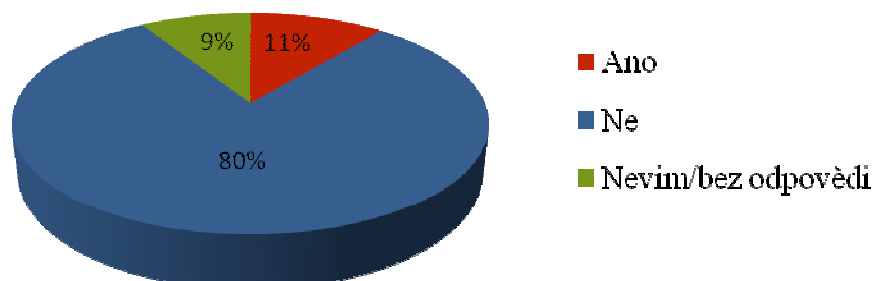

Graf 2
Hodnocení vládních protikorupčních opatření v České republice

Otázka: **Zaplatil(la) jste Vy nebo někdo žijící ve Vaší domácnosti v průběhu posledních 12 měsíců požádán o úplatek v jakékoliv formě?**

Odpověď respondentů	Procento respondentů
Ano	11 %
Ne	80 %
Nevím/bez odpovědi	9 %

Tabulka 3
Uplácení

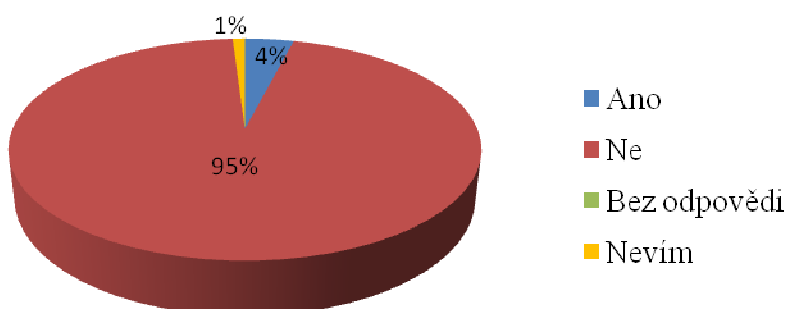
Graf 3
Uplácení

Zdroj: *Transparency International – Česká republika* [online]. Dostupný z WWW:
<http://www.transparency.cz/pdf/tz_03062009_gbk2009_priloha.pdf>

Otázka: Pokud jste byl(a) Vy nebo někdo žijící ve Vaší domácnosti v průběhu posledních 12 měsíců požádáni zaplatit úplatek pro získání nějaké služby nebo vyřešení problému, podal(a) jste v této věci oficiální stížnost?

Odpověď respondentů	Procento respondentů
Ano	4 %
Ne	95 %
Bez odpovědi	0 %
Nevím	1 %

Tabulka 4
Reakce na výzvu k zaplacení úplatku v České republice

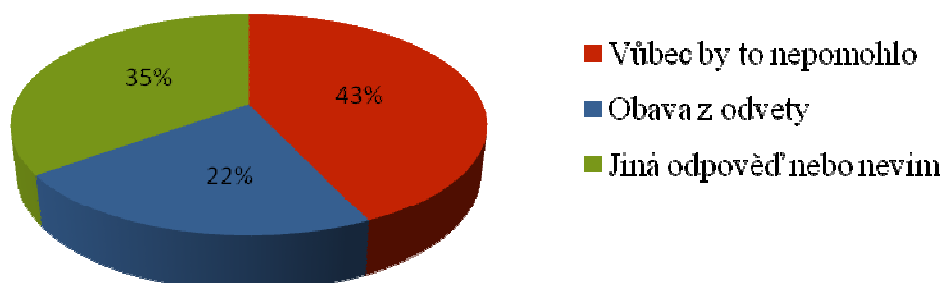

Graf 4
Reakce na výzvu k zaplacení úplatku v České republice

Otázka: Proč jste nepodal stížnost?

Odpověď respondentů	Procento respondentů
Vůbec by to nepomohlo	43 %
Obava z odvety	22 %
Jiná odpověď	35 %

Tabulka 5
Reakce na výzvu k zaplacení úplatku v České republice

Graf 5
Reakce na výzvu k zaplacení úplatku v České republice

Zdroj: *Transparency International – Česká republika* [online]. Dostupný z WWW: http://www.transparency.cz/pdf/tz_03062009_gbk2009_priloha.pdf

---

Výňatek ze zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů:

§§ uvedené v ČÁSTI DRUHÉ Zvláštní část v HLAVĚ TŘETÍ Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných ODDÍL DRUHÝ Trestné činy veřejných činitelů § 158 Zneužívání pravomoci veřejného činitele ve znění:

(1) Veřejný činitel, který v úmyslu způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu,

b) překročí svou pravomoc, nebo

c) nesplní povinnost vyplývající z jeho pravomoci,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch,

b) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti podniku nebo organizace, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

Dále ODDÍL TŘETÍ Úplatkářství

§ 160 Přijímání úplatku

(1) Kdo v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo

b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin jako veřejný činitel v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

§ 161 Podplácení

(1) Kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek, nebo

b) spáchá-li takový čin vůči veřejnému činiteli.

§ 162 Nepřímé úplatkářství

(1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

§ 162a Společné ustanovení

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

(2) Veřejným činitelem podle § 160 až 162 se vedle osoby uvedené v § 89 odst. 9 rozumí též osoba

a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu, orgánu veřejné správy nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu,

b) zastávající funkci v mezinárodním soudním orgánu,

c) zastávající funkci, zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejích orgánech a institucích, nebo

d) zastávající funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

§ 163 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestnost podplácení (§ 161) a nepřímého úplatkářství (§ 162) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; to neplatí, byl-li úplatek poskytnut nebo slíben v souvislosti s výkonem pravomoci veřejného činitele uvedeného v § 162a odst. 2 písm. a) až c) nebo písm. d), jde-li o veřejného činitele zastávajícího funkci v podniku, v němž má rozhodující vliv cizí stát.

MORÁLNÍ KODEX VOJÁKA

Voják z povolání dobrovolně skládá slib:

„Jako příslušník ozbrojených sil České republiky slibuji, že budu hájit zájmy České republiky a jejich občanů ve shodě se svým svědomím a přesvědčením a podle svých nejlepších schopností. Ve svém jednání se budu řídit právním řádem České republiky a předpisy ozbrojených sil. Budu sdílet, dodržovat a prosazovat hodnoty ozbrojených sil - odpovědnost, obětavost, odvahu, věrnost a čest. Budu plnit rozkazy velitelů a nadřízených a budu dbát na profesionální přístup k plnění svých povinností. Budu bránit svobodu a demokracii, v případě ohrožení vlastní nebo spojenecké země jsem připraven pro jejich obranu nasadit i svůj život.“

Voják z povolání se tím zavazuje dodržovat Kodex etiky vojáka, vyjadřující tradiční vojenské hodnoty:

Odpovědnost a smysl pro povinnost: „Uvědomuj si své povinnosti, projevuj iniciativu a tvořivý přístup ke službě.“

Obětavost: „Dej všechno, dej víc než dostáváš, uvědom si, že úspěch celku stojí výš než úspěch jednotlivce.“

Odvaha: „Neboj se rozhodnout a přijímat nové výzvy, měj sílu překonat složité, nebezpečné a riskantní situace.“

Věrnost: „Buď oddaný své zemi a její armádě a loajální ke svým nadřízeným, respektuj své spolupracovníky.“

Čest: „Buď přímý a zásadový, jednej vždy v souladu se svým svědomím, tvé poslání tě zavazuje.“

Zdroj: *Nová kariéra: Armáda České republiky* [online]. Dostupný z WWW:
<<http://www.novakariera.cz/cz/vojak/114/moralni-kodex-vojaka>>